

ເກົ່າແກ້ທີສຸດໃນໄທຍແລະອຸ້າຄເນ ເຮືອໂມຮາດພະນມ-ສູງສິຫທົ່ວພັນກວາມ

ຕ.ພັນທ້າຍນະສິບສິບ ອ.ເມືອງ ຈ.ສມຸතສາກ

แก๊งค์สุดในไทยและอุษาคเนย์ กานพนม-สุรินทร์ พั่นกว่าปีมาแล้ว

ต.พันท้ายนรสิงห์ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร

เก่าแก่ที่สุดในไทยแล้ว เรือโบราณพนม-สุรินทร์ ต.พันท้ายนรสิงห์ อ.เมือง จ.

เรียนเรียงจากหนังลือ แหล่งเรือโบราณพนม-สุรินทร์
ของ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

เรือโบราณพนม-สุรินทร์ อายุรุ่ว พ.ศ.1200-1300 ขุดพบในนา กุ้ง ต.พัน
ท้ายนรสิงห์ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร

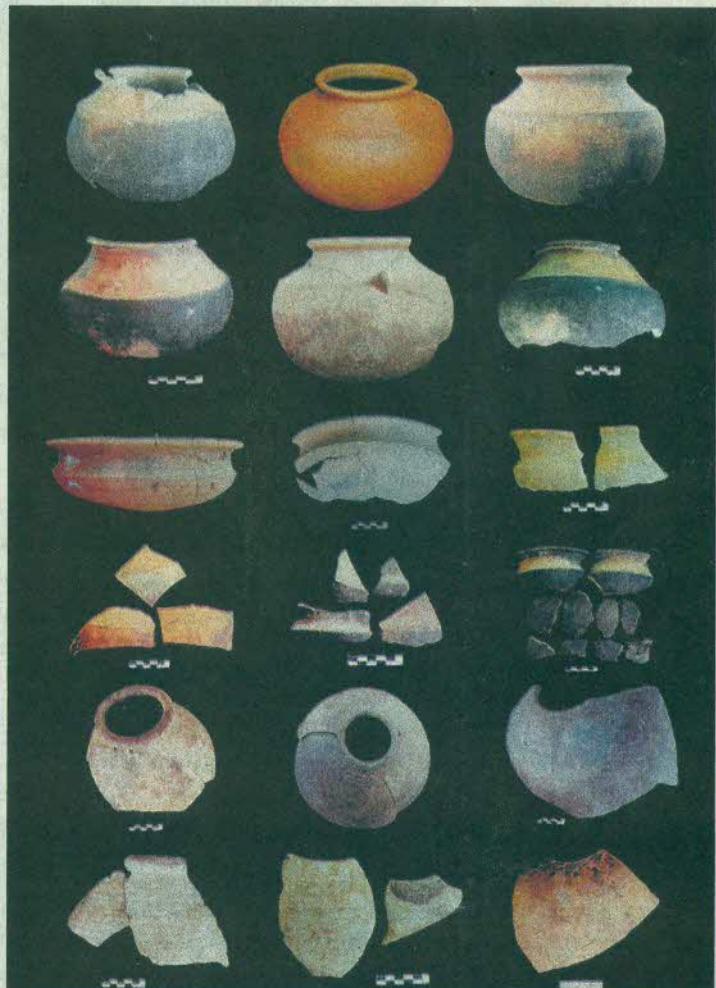
นับเป็นหลักฐานแหล่งเรือจมที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดเท่าที่เคยมีการค้น
พบแหล่งเรือจมในประเทศไทยและในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตัวเรือโบราณที่ยังคงสภาพให้ศึกษาฐานแบบ เทคนิคการต่อเรือ ทำให้
ได้อ้อมูลเรื่องเรือเดินสมุทรในยุคโบราณ รวมถึงการศึกษาด้านอื่นๆ ที่
เกี่ยวข้อง เช่น สภาพแวดล้อมแนวชายฝั่งทะเลโบราณ

อย่างไรก็ตาม ข้อลับนี้ฐานมีประมวลจากข้อมูลที่ได้จากการขุดค้นและ
การศึกษาทางโบราณคดีส่วนหนึ่งในพื้นที่เรือโบราณ การขุดค้นและศึกษา
ในพื้นที่ล้วนใหญ่ที่เหลืออยู่ในระยะต่อไป อาจพบข้อมูลที่สำคัญช่วยให้การ
ศึกษาเกี่ยวกับเรือโบราณล้ำนี้ได้กระจุ่งขึ้นมากยิ่งขึ้น

เรือโบราณ 1,300 ปีมาแล้ว

จากการศึกษารูปแบบเรือที่ใช้วิธีการต่อเรือแบบอาหรับโบราณ รูป
ภายนอกเพาท์พบหั้งจากแหล่งผลิตจากจีน ตะวันออกกลาง และภายนอก
ในท้องถิ่น รวมทั้งอักษรอาหรับบนชิ้นส่วนภาษาชนะดินเผา และการทำหิน
อายุทางวิทยาศาสตร์ตัวอย่างอินทรีย์ตุ่มที่พบ ล้วนแสดงคล้อยกันว่าเรือ
โบราณล้ำนี้มีอายุรุ่ว พ.ศ.1200-1300 (ประมาณพุทธศตวรรษที่ 13-14)
รวมสมัยกับเมืองในวัฒนธรรมทวารวดี

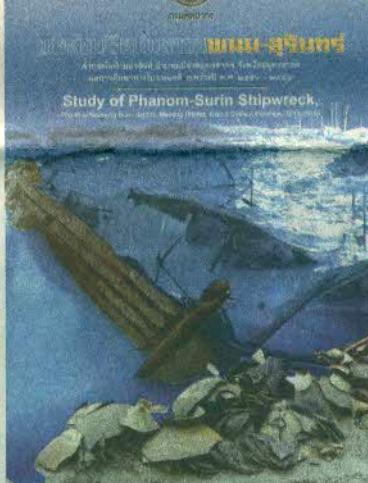

หนังลือแหล่งเรือโบราณพนม-สุรินทร์
ศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม พิมพ์ครั้ว
พ.ศ. 2560

ชาวบ้านตั้งคำถ้ามีการปล่อยที่
โบราณพนม-สุรินทร์ ยุคทวารวดี ที่ พ.

ผลการ ภารทวิจัยมนชร พมพ
พ.ศ. 2560
ชาวบ้านดังคำรามถึงการปล่อยที่
ในранพนม-สุรินทร์ ยุควรรษที่ ๑๓-๑๔
นรัตน์ที่ อ.เมือง จ.สุรินทร์ โดยสถาบัน
การยาเจ้าของนาภูมบพทีเดินให้การคิด
ดูแล

สำนักศิลป์ที่ ๑ ราชบูรีซึ่งว่าง
อนุรักษ์และพัฒนาในปี ๖๒-๖๔ รวมถึงไ
หัวเสือเรือเรือดังกล่าวเจ้า ๑,๐๐๐ เส
ไม่ใช่หน่วย ชาวบ้านบางรายเจ็บเรียกว่า
มาแจกจ่ายในห้องถังเนื่องจากต้องการ
ซื้อมูลน้ำ (มติชน ฉบับวันศุกร์ที่ ๘ ธัน
คุก ๒๕๖๐ หน้า ๑๒)

อายุทางวิชาศาสตร์ตัวอย่างอินทรีย์ตุ่มที่พบ ล้วนสอดคล้องกันว่าเรือ
โบราณลำนี้มีอายุราว พ.ศ. ๑๒๐๐-๑๓๐๐ (ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๔)
ร่วมสมัยกับเมืองในวัฒนธรรมทวารวดี

และผลการศึกษาทางธรณีวิทยาของกรมทรัพยากรธรรมชาตินำไปใช้ให้ทราบ
ว่าเรือโบราณนี้พ้นอยู่ในร่องน้ำได้ตั้งแต่โบราณ ที่ระดับความลึกประมาณ
๒ เมตร จากผิดตันป่าจุบัน

ลำน้ำได้ตั้งต้นที่เรือโบราณตามตัวอยู่นี้ เป็นส่วนของแม่น้ำท่าจีนโบราณ
หรือแม่น้ำสาขาที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำท่าจีน

ตะวันออกกลาง-จีน

เรือลำนี้อาจจะเป็นเรือที่เดินทางไปมาระหว่างดินแดนตะวันออกกลางและ
จีน พิธารณาจากการแนะนำดินแดนเพาแแบบแอมฟอราร์ที่คล้ายกับไฟทรงดอร์ปิโด (torpedo
jar) ซึ่งมีแหล่งผลิตในตะวันออกกลาง

ในภูมิภาคตะวันออกกลางมีเมืองที่สำคัญอยู่หลายเมืองที่อยู่ในเส้นทางการค้า
“เล่นทางสายไหมทางทะเล” เช่น เมืองบัสรา (Basra) เมืองอัล-อุบลเลาะห์ (Al-Uballah) ในประเทศอิรัก เมืองซีราฟ (Siraf) ในประเทศอิหร่าน เป็นต้น

ส่วนทางเหนือดินแดนจีนที่พบในเรือพนม-สุรินทร์ มีแหล่งผลิตอยู่ใกล้กับเมือง
กว่างโจว (Guangzhou) ในมณฑลกว่างตง เมืองท่าค้าชายทางทะเลที่สำคัญใน
สมัยราชวงศ์ถัง

สินค้านำไป-กลับ

มีข้อมูลทางประวัติศาสตร์ว่าราชวงศ์อันนาลิยะร์ของอาหรับมีการ
ติดต่อค้าขายกับประเทศจีนและอินเดีย โดยเฉพาะในช่วงพุทธศตวรรษที่
๑๔ บันทึกของชาวอาหรับในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๔-๑๕ กล่าวถึงเส้น
ทางการเดินเรือจากเมืองซีราฟมายังประเทศอินเดียและจีนโดยขึ้นฝั่งที่
เมืองกว่างโจว

สินค้าหลักที่พ่อค้าชาวอาหรับนำมายังประเทศจีน คือ เครื่องหอม
(aromatic)

และเมื่อต้องล่องเรือลำหากลับไปยังตะวันออกกลาง พ่อค้าอาหรับก็
จะจัดหาสินค้าขั้นดีของจีนคือผ้าไหมและเครื่องถ่าย เพื่อนำมาขายตาม
รายการ ทั้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศรีลังกา อินเดียภาคใต้ ก่อนจะ
ไปยังจุดหมายปลายทางในตะวันออกกลาง

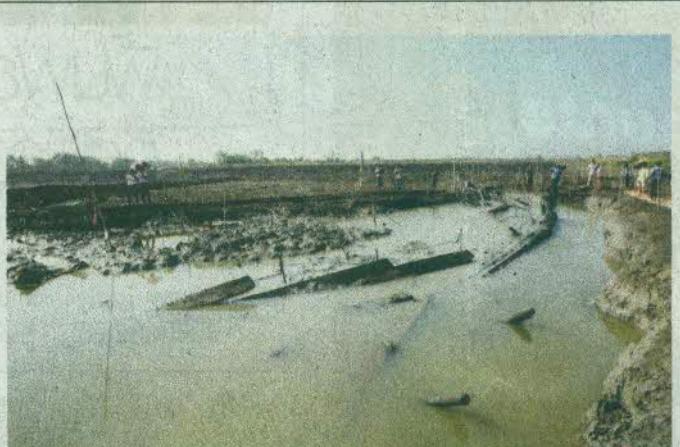
ดังนั้นเรือโบราณลำนี้อาจจากเมืองท่าเมืองใดเมืองหนึ่ง อาจรวม
พกพาถ่ายสินค้าตามเมืองท่าหรือดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวม
ถึงเมืองที่มีลำน้ำเชื่อมต่อกับทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมืองโบราณใน
วัฒนธรรมทวารวดีที่ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของลุ่มแม่น้ำในภาคกลาง
ของประเทศไทย โดยมีแม่น้ำท่าจีนเป็นเส้นทางการค้าทางเรือที่สำคัญเส้น
ทางหนึ่งที่นำพาสินค้าจากต่างแดนเข้ามาสู่ลุ่มแม่น้ำภาคกลาง หรือในทาง
กลับกันก็เป็นเส้นทางนำสินค้าออกไปด้วยเช่นกัน

เมืองโบราณการค้าทางทะเล

เมืองโบราณในวัฒนธรรมทวารวดีในพื้นที่ภาคกลาง ส่วนใหญ่มีตั้ง
อยู่ใกล้กับแหล่งน้ำสำคัญอย่างคลองหรือแม่น้ำสายหลัก เพื่อใช้ประโยชน์
จากน้ำในชีวิตประจำวัน การเกษตรกรรม และใช้เป็นเส้นทางคมนาคม
ติดต่อกัน เช่น

เมืองครุฑ์โบราณ ตั้งอยู่ใกล้กับคลองบางแก้วที่ต่อไปยังแม่น้ำ
นครชัยศรี เมืองคุบขวี ตั้งอยู่ใกล้กับแม่น้ำอ้อมซึ่งเป็นแม่น้ำแม่กลองสาย
เก่า เมืองอุท่อง อยู่ใกล้กับแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำป่าสัก เป็นต้น

เมืองโบราณหลายเมืองยังตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำสายพัฒนาเดิม เรือสินค้า
จากต่างภูมิภาคสามารถเดินทางเข้าไปยังเมืองโบราณได้โดยใช้เส้นทาง
แม่น้ำสายหลักที่อยู่ใกล้เมือง

ภาพเรือโบราณพนม-สุรินทร์ บริเวณชุมชนในนาภูม

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

นางสาวสายพิณ แก้วงามประเสริฐ นักประวัติศาสตร์ และครูโรงเรียนวัด
มนต์ชัย อ.โพธาราม จ.ราชบูรี กล่าวว่า กรมศิลป์เป็นหน่วยงานราชการ
ในบางครั้งทำงานโดยไม่ได้สนใจชาวบ้านความสัมภัยรู้และมีส่วนร่วม
ในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การที่คนในพื้นที่มองว่าติดให้ดูและหันหน้าความ
ต้องการมีส่วนร่วม

“ชาวบ้านอย่างมีส่วนร่วมอยู่แล้ว เพราะยกที่ติดให้ระวังการติดเรื่อง
งบประมาณ ความก้าวหน้าของมนต์ชัยกับชาวบ้านและภาคเอกชนประสานผ่าน
สถาบันการศึกษา ให้ติดกับมีส่วนร่วมในงานศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ต้าให้
โรงเรียนมีส่วนร่วมสืบคดีเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นน่าจะดีกว่า ไม่ใช่กรมศิลป์
เพียงผู้เดียว ที่ผ่านมาในรัฐวัตถุชุดดังพับส่วนใหญ่จะถูกนำไปใช้ในส่วน
กลาง ห้องถินควรได้เป็นเจ้าของเพื่อเรียนรู้จากลิ้งเหล่านี้” นางสาวสายพิณ
กล่าว (มติชน ฉบับวันศุกร์ที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑๒)

ส่งผลให้เมืองโบราณในวัฒนธรรมทวารวดีหลายเมืองมีฐานะเป็นเมืองท่า
ค้าขาย-จุดแลกเปลี่ยนสินค้าต่างๆ ทั้งสินค้าท้องถิ่นและสินค้าต่างประเทศ

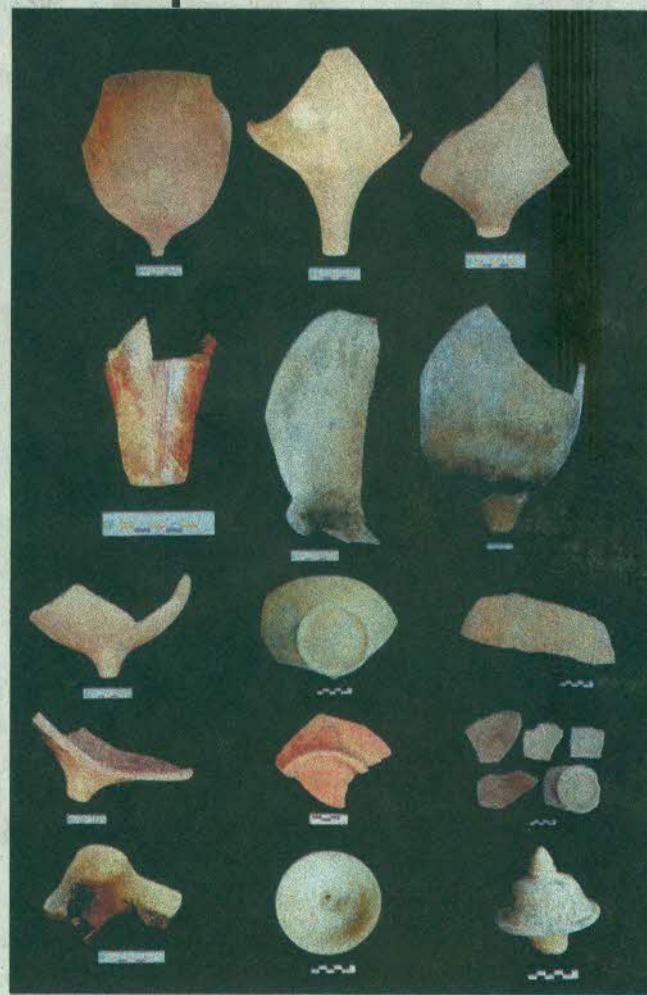
โดยเฉพาะในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๔ เป็นช่วงที่เส้นทางการค้า “เล่น
ทางสายไหมทางทะเล” เจริญรุ่งเรือง เทคโนโลยีการเดินเรือมีความก้าวหน้า
อย่างมาก ทำให้การเดินเรือข้ามทวีปสามารถทำได้ ก็เป็นเครื่องช่วยการค้า
ตามเส้นทางสายไหมทางทะเล

ส่งผลให้พบโบราณวัตถุจากต่างประเทศ เช่น สินค้าจากอินเดีย จีน
กระถังสินค้าจากโรมันและอาหรับ แพร่กระจายอยู่ตามเมืองโบราณสำคัญ
ที่ร่วมสมัยกัน ทั้งภายในประเทศและในต่างประเทศ เช่น พม่า มาเลเซีย
เวียดนาม อินโดนีเซีย เป็นต้น

น้ำไทยและอุษาคเนย์

สุรินทร์ พันกว่าปีมาแล้ว

สิ่งที่ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร

ภาชนะที่พบจากการขุดคันเรือโบราณพนม-สุรินทร์ มีภาชนะที่เป็นบรรจุภัณฑ์ และภาชนะที่ใช้งานภายในเรือ ที่สำคัญมีการพบภาชนะที่คล้ายกับภาชนะแบบแอมฟอร้า (amphorae) ซึ่งเป็นภาชนะที่ออกแบบเพื่อใช้ในการขนส่งทางทะเล มักพบในแหล่งเรือจมในต่างประเทศ แคนอินเดีย ตะวันออกกลาง และญี่ปุ่น ซึ่งส่วนภาชนะแบบแอมฟอร้าชนิดนี้มีการขัดเจียนเป็นตัวอักษรที่ผิดด้านนอก ผู้เชี่ยวชาญภาษาอาหรับโบราณอ่านและแปลความว่าเป็นตัวอักษรและตัวเลขภาษาอาหรับโบราณ

หนังสือแหล่งเรือโบราณพนม-สุรินทร์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2560

ชาวบ้านดังคำรามถึงการปล่อยทิ้งเรือโบราณพนม-สุรินทร์ บุคคลที่ดีที่ ต.พันท้ายนรสิงห์ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร โดยสองสามีภรรยาเจ้าของนาทุ่งมุมที่ดินให้กรมศิลปากรดูแล

สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรีชี้แจงว่ามีแผนอนุรักษ์และพัฒนาในปี 62-64 รวมถึงได้พิมพ์

บันทึกหนังสือเรือโบราณพนม-สุรินทร์

พระครูสุราครภัทรธรรม เจ้าอาวาสวัดวิสุทธิวิหารวาส (วัดกลางคลอง) ต.พันท้ายนรสิงห์ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร กล่าวว่า

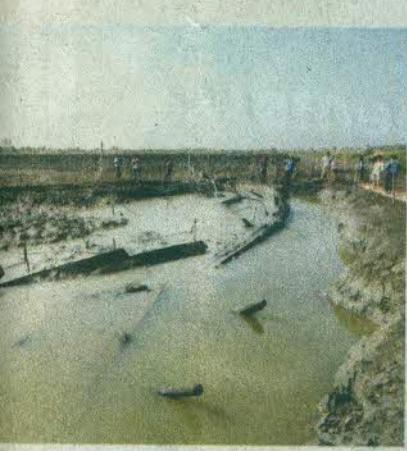
“คณะสงฆ์ของวัดไม่เคยรับทราบมาก่อนเลยว่ามีการติดพิมพ์หนังสือแหล่งเรือโบราณพนม-สุรินทร์ นี้ด้วย แต่เนื่องจากศิลปากรติดพิมพ์หนังสือล่มน้ำออกมาก ล้วนดีดีจะได้ช่วยกันเผยแพร่เรื่องราวทางโบราณคดีที่สำคัญของโลกที่ขาดแคลนพบในพื้นที่ ต.พันท้ายนรสิงห์”

“ควรนำหนังสือเล่มนี้มาอนให้ทางวัดกลางคลองสัก 1 เล่ม จะดีมาก จะได้เก็บไว้เป็นแหล่งข้อมูล เวลาที่พุทธศาสนิกชนมาทำบุญที่วัดหรือเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ และต้องการทราบประวัติของเรือโบราณกับโบราณวัตถุที่พบ จะได้ตอบคำถามหรือเล่าเรื่องทั้งหมดได้อย่างถูกต้อง”

ศิลป์การ กระทรวงวัฒนธรรม พิมพ์ครั้งแรก
พ.ศ. 2560

ชาวบ้านตั้งคำรามถึงการปล่อยทิ้งเรือในรiverside สุรินทร์ บุคคลวารดีที่ ๑ พันท้ายนรสิงห์ อ.เมือง จ.สุรินทร์ ได้ลงสาಮารยาเจ้าของนาภูมอนบดีดินให้กรรมศิลป์การดูแล

สำนักศิลป์การที่ ๑ ราชบุรีชี้แจงว่ามีแผนอนุรักษ์และพัฒนาในปี ๖๒-๖๔ รวมถึงได้พิมพ์หนังสือเรื่องเรือดังกล่าวมาก ๑,๐๐๐ เล่ม แต่ไม่จำหน่าย ชาวบ้านบางรายจึงเรียกร้องให้นำมาแจกจ่ายในท้องถิ่นเนื่องจากต้องการทราบข้อมูลนั้น (มติชน ฉบับวันศุกร์ที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑๒)

พ.ร.บ. สุรินทร์ บริเวณชุมชนในนาภูม

ถิน

ประสบภัยนักประวัติศาสตร์ และครูโรงเรียนวัดบุญ กล่าวว่า กรรมศิลป์การเป็นหน่วยงานราชการเดิมที่มีอำนาจตัดสินใจว่าชาวบ้านควรมีส่วนรับรู้และมีส่วนร่วมในการที่คนในพื้นที่มอนบดีดินให้ดูแลและท้องถิ่นถือความ

มอยู่แล้ว เพราะหากที่ดินให้ระบบราชการติดเรื่องใหญ่คุยกับชาวบ้านและภาคเอกชนประสานกันนานวันในงานศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ถ้าให้ชาวบ้านเกี่ยวกับท้องถิ่นน่าจะดีกว่า ไม่ใช่กรรมศิลป์เดียวที่ดูแลดันพันส่วนใหญ่จะถูกนำไปเก็บไว้ส่วนของเพื่อเรียนรู้จากลึกลับนี้” นางสาวสายพิณ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑๒)

นายนรบุรพาวารดีหล่ายเมืองมีฐานะเป็นเมืองท่าต่างๆ ทั้งลินค้าท้องถิ่นและลินค้าต่างประเทศ รวมที่ ๑๓-๑๔ เป็นช่วงที่เลี้ยวทางการค้า “เลี้ยวซ้ายเรื่อง เทคโนโลยีการเดินเรือมีความก้าวหน้าตามที่ป้าสามารถทำได้ ก็เดิมเป็นเครือข่ายการค้า

ต่างประเทศ เช่น ลินค้าจากอินเดีย จีน หรือ แพร่กระจายอยู่ต่อมามีรายงานสำคัญ เทคโนโลยีในต่างประเทศ เช่น พม่า มาเลเซีย กัม

พระครูสารภารกัทธรรม เจ้าอาวาสวัดวิสุทธิวรวาส (วัดกลางคลอง) ต.พันท้ายนรสิงห์ อ.เมือง จ.สุรินทร์ กล่าวว่า

“คณะกรรมการดูแลไม่เคยรับทราบมาเก็บนโยบายการติดต่อพิมพ์หนังสือเหล่านี้ออกมาน่าส่วนตัวคือจะได้ช่วยกันเผยแพร่องค์กรที่ดูแลดันพันในพื้นที่ ต.พันท้ายนรสิงห์”

“ควรนำหนังสือเล่มนี้มาอบรมให้ทางวัดกลางคลองลักษ ๑ เล่ม จะดีมาก จะได้เก็บไว้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางโบราณคดีที่สำคัญของโลกที่ดูดันพันในพื้นที่ ต.พันท้ายนรสิงห์”

“แหล่งเรียนรู้โบราณขาดการดูแลจากการศิลป์การ อย่างจะให้เข้ามาพัฒนาปรับปรุงให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาดูได้เห็นสภาพเรือโบราณ เข้าใจว่าอาจจะติดอยู่ทึ่งงบประมาณ แต่ทั้งนี้อย่างจะฝากให้ม้าช่วยกันดูแลมากเข้ากว่าที่เป็นอยู่ เพราะมีหลายคนมาดูแลรวมกันไม่เห็นอะไร ต้องผิดหวังกลับไป สุดท้ายก็เงียบเหงาไม่มีใครเข้ามา ต่างจากเมื่อตอนชุดดันพันใหม่ๆ ดีก็คักเป็นอย่างมาก”

สุจิตต์ วงศ์เทศ

เจ้าชุมชนมูลนาย

บุคคลจิตตอลไทยแลนด์ ๔.๐

ข้าราชการไทยยอมรับไม่ได้ต่อความเสื่อมของหน้าของคนในลังคมตามดูกิจกรรมประชาธิปไตยลากล ที่ประชาชนพลเมืองมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลช่วยสร้างความรู้ด้วยกัน อย่างลั่งลมสูบ

ต้นเหตุที่รับไม่ได้ เพราะระบบราชการไทยลั่งลมดักเจ้าชุมชนมูลนายจากราชการในรัฐโบราณ ติกคำบรรพ์หล่ายพันปีมาแล้ว เช่น รัฐทวารวดี ศรีอยุธยา, รัฐทวารวดีศรีวิชัย ฯลฯ

คนชั้นนำไทยไม่คุ้นเคยและไม่เลื่อมใสการศึกษา สังคมแบบนักกระบวนการและตามอธิบาย โดยสร้างสภาพแวดล้อมและกิจกรรมแบ่งปันข้อมูลความรู้อย่างรื่นรมย์

แต่คนชั้นนำไทยศรัทธาการศึกษา สังคมแบบท่องจำคำลือในห้องเรียนอย่างมีระเบียบวินัย เคร่งครัดของครูกับศิษย์, ผู้ใหญ่กับผู้้อย, นายกับบ่าว ฯลฯ

อาจารย์บางพวงทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ที่รับเงินค่าจ้างเป็นรายเดือนจากภาระอภิรักษ์) ห่วงวิชาความรู้เหมือนหม้อผิบุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยคิดว่าที่ตนรู้นั้นเป็นลิ้งวิเศษศักดิ์สิทธิ์เหนือคนอื่น แล้วมีมูลค่ามากทางเศรษฐกิจเพื่อชื้อขายไม่ได้มีไว้แบ่งปันคนอื่นเพื่อสร้างสรรค์สังคม

ห้องสมุด และ มิวเซียม

ห้องสมุด กับ มิวเซียม ในโภคนี้ไว้แบ่งปันข้อมูลความรู้ช่วยสร้างด้วยวิทยาศาสตร์แก่สาธารณะ ให้รู้เท่าทันโลกและชีวิต

การแบ่งปันทำให้หล่ายแนว ตั้งแต่แนวลักษณ์ แนวกว้างอย่างง่ายๆ ให้เข้าถึงชาวบ้านมากที่สุด เพื่อลดรายจ่ายทางสังคม ซึ่งมีผู้สรุปดังนี้

1. ลดค่าดูแลรักษาสุขภาพของพลเมือง เมื่อเข้าถึงข้อมูลช่วยสร้างความรู้ดูแลตนเองได้

2. ลดค่าดูแลรักษาสาธารณสมบัติ เช่น โบราณศิลป์วัตถุสถาน ฯลฯ ราชการไม่ต้องมาติดต่อพิทักษ์ ก่อร่างให้ประชาชนพลเมืองอย่างทุกวนนี้

เสากระโลง (ล้านปลายคด) เรือโบราณพม-สุรินทร์

เรือโบราณจากอหารัน

หัวเรือ เปลือกเรือ ไก่หันกระดุง และเสากระโลง เรือจำนวน ๒ เล้า (เสาหนึ่งอาจเป็นเสาคาดหันใบเรือ) ความยาวของเรือมากกว่า ๒๐ เมตร

ผลการตรวจสอบจากการบ้านไม้ พบว่าชิ้นส่วนไม่เปลือกเรือเป็นไม้เดิมและชิ้นส่วนไม้ก้างเรือเป็นไม้เดิมที่คงอยู่

ลักษณะเรือที่ใช้เชือกเย็บร้อยยึดแผ่นไม้กระดานเปลือกเรือเข้าด้วยกัน เป็นเทคนิคการต่อเรือโบราณแบบที่เรียกวันว่า sewn คือ การเย็บเป็นกาบทาก

พบได้ในเขตทະเลอาหารัน (ทั้งอินเดียและตะวันออกกลาง) ซึ่งเรื่อวั่มสัญที่ใช้เทคนิคแบบเดียวกันนี้ คือ เรือจมที่เกาะเบลิตุง ประเทศอินโดนีเซีย